

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre ..... 10 h.
Hegyedévre ..... 4 -
Helyben házhoz hordva.
Egy évre ..... 20 kor.
Hegyedévre ..... 5 -
Külföldre postán szállítva.
Egy évre ..... 24 kor.
Hegyedévre ..... 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahévírő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 9. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1916 január 13.

A franciák megszállták Korfut.

Budapest, január 12 (Saját tud.) Athénből jelentik: A Korfuban partraszállott francia csapatok okkupálta a szigetet és kitzúta a francia lobogót. Azenkívül megszállták az Achilleont és a kaszárnyákat. A rendet francia rendőrök tartják fenn.

Magyar honvédek kitűnnek az oroszok visszaverésében.

Orosz hadszíntér. Budapest, január 12. (Hivatalos.) A besszarábiai határon tegnap is elkeseredett harcok folytak. A délután legelőjén az ellenség hadállásainkat tüzésérgi tüzzel kezdte elárasztani. 3 órával később következett első gyalogsági támadása, amelyen tagolt támadó oszlopai egymásután ötször és este 10 órakor hatodszor is megkísérelték, hogy állásainkba betörjenek. Mindig hiábavaló volt a próbálkozás. Remek hatással dolgozó tüzésérgünk támogatása mellett a hősies védők minden támadást visszavertek. Az ellenség visszavonulása néha rendetlen meneküléssé fajult. Veszteségei nagyok. Egy zászlóaljunk harc vonalszakasza előtt 800 orosz hulla hevert.

Az északmoraországi 93. gyalogezred és a 30. és 307. számú honvédgyalogezredek különösen kitűntek. Egyébként északkeleten helyenkint csatározás folyt.

Ujabb sikeres hódításaink Montenegróban.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, jan. 12. (Hivatalos.) A Montenegró elleni támadásunk sikeresen halad előre. Egy hadoszlopunk harcok között elfoglalta a Buduatól nyugatra és északnyugatra fekvő magaslatokat, egy másik az 1560 m. magas Pabjakot Cetinjétől dél-nyugatra. A Lovcenen át előrenyomuló cs. és kir. csapatok az ellenséget Nyegusin túl kitzék vissza. Az Orohováctól keletre a határon túl emelkedő magaslatok is birtokunkban vannak. A Krubovó felé vezényelt csapataink 70 óras harc után elfoglalták az a községtől délkeletre és északnyugatra fekvő sziklaoszcsokat Montenegró délnyugati határán. A zsákmányolt lövegeknek tegnap jelentett száma 42-re emelkedett. Montenegró északkeleti szakaszában most a Beránétól délre fekvő magaslatokat is rohammal elfoglaltuk.

Osztrák magyar csapatok albánokkal egyesülve Dugaiból, Ipek-től nyugatra a szerb csapathötelék utolsó maradványait is elütztek. Hőfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

A monarchia és az Unió között nincs ellentét.

Budapest, január 12. (Saját tud.) Newyorkból jelentik: A lapok szerint Ausztria-Magyarország és az Unió közötti ellentétek kiegyenlítették. World Bernstorf német nagykövetnek tulajdonítja a megegyezést.

Pusztító bombáink Riminire.

— Események a tengeren. —

11 ón délután egyik tengeri repülő járőrünk Riminiben pusztító hatással dobott bombákat a töltény- és kénygyarra, a pályaudvarra és a repülőgépek elüzésére szolgáló útegekre. Több repülőgép elleni ágyúheves tüzelése dacára összes repülőjárműveink sértetlenül tértek vissza. A hajóhad parancsnoka.

Montenegróiak két tűz között.

Budapest, január 12. (Saját tud.) Genjből jelentik: A Montenegróiak helyzete súlyos, mert megkockáztatták, hogy két tűz közé kerüljenek.

Nagy zsákmány Sed il Bahrnál.

Budapest, jan. 12. (Saját tud.) Konstantinápolyból jelentik: Sed il Bahrnál valóságos hegyeket találtak zsákokból, burgonyából. A raktárak telve voltak eszímákkal, egyenruhákkal, autókkal, mentőkoecikkal, aknavetőkkel.

Béke mellett tüntetnek Franciaországban.

Budapest, január 12. (Saját tud.) Zürichből jelentik:

Kerülő uton Franciaországból zavargásokról, béke melletti tüntetésekről, gyárak elleni merényletről érkeznek hírek. A sajtófőnököt felfüggesztették.

Markovits és Weinberger cégnél Bémer-tér

az összes raktáron lévő téli áruk leltári árban eladatnak. Ugyanott a legujabb costumök a legolcsóbb árban mérték szerint készülnek. Kelengye fehérnemű, óriási választékban. Ruhaszövetek, selymek, delainek és batistok mértékszerinti eladásra. **Telefon 11-09.**

Bombáink olasz táborokra.

Olasz hadszíntér. Budapest, január 12. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. A Riva-Flitsch és Tolmein szakaszon, valamint a görzi hídfő előtt a tüzéség működése helyenkint újra élénkebb volt. A tolmeini hídfő déli része előtt az ellenség egy támadási kísérletét visszavertük.

A görzi szakaszon repülők az olasz táborokra bombákat dobtak.

A franciák háromötöde elpusztult a Gallipolin

Budapest, január 12. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik, hogy a kamarában elterjedt hírek szerint a Gallipolin partraszállott francia seregek háromötöd része elpusztult.

Lőszerraktár robbanása Lillében.

Berlin, január 12. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Champagneban. Lemesniltől északkeletre a franciák állásainkat mintegy 1000 méter szélességben megtámadták. A támadás összeroppant hatásos tüzelésünkben. Az ellenség sietve iparkodott árkaiba visszajutni. A támadás megismétlését tüzelésünk megakadályozta.

Lille déli váróvében tegnap reggel egy utásztelep lőszerraktára, amely egy kazamatában volt elhelyezve, a levegőbe repült. A szomszédos utászok természetesen igen jelentékeny mértékben szenvedtek. A mentési munkálatok tegnap estig 70 halott és 40 súlyosan sebesült lakost hoztak felszínre.

A városi lakosság azt hiszi, hogy a szerencsétlenséget az angolok munkájának kell tulajdonítani. A Spassoni pályaudvar közeléből rövid időre eltávolított vörös kereszt lobogókat tegnap a vasuti berendezések újabb lövetése alkalmával ismét felvonták.

Összeomlott orosz támadás.

Keleti hadszíntér.

Tencfeldnél Yluektól délnyugatra egy orosz támadás állásunk előtt veszteség teljesen összeomlott. Koseiuchnovkától északra egy portyázó különítmény orosz elősapátokat főállásukba vetett vissza.

Balkán hadszíntér.

Nincs újság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A görög partok blokádja.

Budapest, január 12. (Saját tudósítónktól.) Baselből jelentik, hogy az összes görög partok notifikálása készülön áll.

Elsikkasztottak egy milliárd rubelt.

Bukarest, január 12. Pétervárról jelentik román lapoknak: A дума költségvetési bizottsága feltűnően hiányosnak találta az orosz hadsereg intendanturájának jelentését az általa igénybevett és felhasznált összegekről és tételről-tételre megvizsgálta a jelentések összes adatait. A vizsgálat minden kétséget kizáró módon megállapította, hogy az orosz intendanturán a háború első 12 hónapja alatt több mint egy milliárd rubelt

sikkasztottak el. A költségvetési bizottság tagjai a дума tagjaiból összeállítandó vizsgálóbizottság kiküldését és a bűnösök szigorú megbüntetését követeli.

A Lovcsen jelentősége.

Berliából írják: A montenegróiak mindig érezték, milyen fontos számukra a Lovcsen birtoka. Valóságos szent hely volt a számukra ez a hegy, ott vannak eltemetve Nikita dinasztájának, a Petrovics-Nyegusoknak ősei is és Nikita nemrég még büszkén hirdette, hogy a Lovcsent akora darab gyémántért sem adja, mint maga a hegy.

A háború kezdetén mindjárt érezhető is volt a Lovcsen fontossága, ambar a montenegróiak nem a Lovcsent, hanem a Bestingrad nevű hegyet tették operációs bázissá Cattaró ellen. Az öböl legbelső részét tűz alá vették a montenegróiak a hadtüznet után és az ott időző hajók kénytelenek voltak Dastelnuovo öblébe vonulni. Cattaróba a Bestingradról puskával is be lehetett löni és egy asszonyt meg is ölték a cernagorok golyói. A várost Baxa huszárcapitány védte népfelkelőkkel és a Mornarica tagjaival, de a montenegróiak nem támadtak nagyobb erővel a város ellen. A Fumara partak medrében néha a városig lopóztak egyes „strefunik“ és néhányszor ágyúval is belőttek a városba. A Bestingradon is állítottak ágyúkat, de a franciák néhány régi ágyút a Lovcsenre is küldtek, majd modern ágyúkat is felállítottak. A cattarói öböl nem volt biztonságos a Bestingrad és Lovcsen ágyúi miatt és sokszor Theodóba is berepült egy-egy gránát. Munióit a franciák, olaszok küldték.

Október tizenhatodikán aztán a flotta válaszolt a montenegrói tüzelésre. A „Karl VI.“, a „Radetzk“, „Budapest“ és „Zrinyi“ hadihajóink tűz alá vették a Lovcsent, október tizenkilencedikén állandóan lőttek és Cattaróból szabad szemmel lehetett látni, amint a Radetzk egy harmincnyolcas gránátja a levegőbe dobott egy ágyút a kiszolgáló legénységgel együtt.

Ezután nyugodtabb lett a Lovcsen téja. A montenegrói tüzéség elhallgatott, fegyverlövés is ritkán zavarta Cattaró nyugalomát, leginkább csak akkor, ha repülők Cetinjére bombákat dobtak. A „szusz“ ok, ahogy katonáink a montenegróiakat hívják, csöndesen viselkedtek és a szerb offenzíva idején hozzáfogtak állásaik megerősítéséhez. Sokat dolgoztak, de ez sem használt.

A Lovcsen frontot Péter herceg, a király egyik fia védte, Martinovics tábornokkal. Péter Buduában időzött a háború alatt, sokszor küldött parlamentereket, sőt egyszer Hupka alezredest, a monarchia volt catinjei attaséját is magához hívatta.

Uj képviselő. Budapesti tudósítónk táviratozza székesfehérvári jelentés szerint, hogy a vaáli kerületben Matta Árpádot függetlenségi programmal egyhangulag képviselővé választották.

A szerbiai kérdések szöngyegen.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 12.

Beöthy Pál háromnegyed tizenegy órakor nyitotta meg az ülést.

Antal Géza előadó betérjesztette a pénzügyi bizottság jelentését a Pénzügyi Központiról szóló javaslat módosításairól, továbbá ugyanennek a bizottságnak jelentését a hadbavonult tanítók özvegyainak és árváinak kivételes ellátásáról.

A hatósági munkaközvetítésről szóló törvényjavaslatnál elsőnek

Bródy Ernő szólalt fel. Elfogadja a javaslatot. Reméli, hogy ez a javaslat nem új hatalmi eszköz, hanem a munkaközvetítés hatóság szerve lesz. A munkakereset és a munkakínálat helyes felismerésével kell szervezni a munkaközvetítést.

Szükséges egy központi szervezet felállítására, ahova az ország minden részéből összerútnak a szálak. A munkaközvetítés lényege egy központi szerv, amely összekötetésben áll az ország összes többi munkaközvetítőivel, mert a piac áttekintése csak így lehetséges.

Harkányi miniszter beszéde után a munkaközvetítő javaslatot megszavazták.

Az izlámvallás vitáját

Pekár Gyula előadó beszéde után holnapra halasztották.

Azután következtek az interpellációk. Hazay Samu honvédelmi miniszter válaszolt Benedek multkori interpellációjára. A névtelen feljelentéseket a papír kosárba dobták és sárbatiporják, mert odaválók. Rendelést bocsátottak ki, hogy figyelmen kívül hagyják a feljelentéseket.

Sághy Gyula a Szegfü féle ügyben interpellálja meg Tiszát és a rehabilitáció megtagadását követeli. Jaakovich kultusz miniszter kijelenti a rehabilitációt. A választ Sághy nem, azonban a Ház tudomásul veszi.

Polónyi Géza Konrád vezérkari főnöknek a Rundschauban megjelent nyilatkozata miatt interpellál, mert az sérti a magyar közérzelmét. A magyarok az osztrák szoldateszkát gyűlölik, de minden tisztelet megilleti Mackensent, Hindenburgot.

Tisza miniszterelnök kérde a Háztól, lehet-e interpellációról beszélni Konrád egyéni véleményének adott kifejezést, a politikától távol áll. Neki, Tiszának a nemzeti érzés a legbecsessebb, azonban jelen esetben az intézkedés felesleges, mer semmi veszedelem sincs. Polónyi nem, azonban a többség tudomásul vette a választ.

Szmrecsányi György kifogásolja, hogy Szerbiában a magyarokat háttérbe azoritják.

Tisza kéri az ellenzékét, hogy ilyen kérdéseket ne feszegezzünk. **A szerbiai kormányzószághoz kipróbált magyar államférfiu fog kerülni.** A zászlókérdést Szerbiában rendezik és a magyar érdekeknek megfelelő helyzetet teremtenek. **Ha csalódnék, tudni fogja kötelességét.** A választ tudomásul vették.

Frey János a rézgálic beszerzéséről interpellált. Harkányi megnyugtató kijelentése után az ülés fél hatkor véget ért.

* **Zauzi kisasszony** a Rakócynon 7. sz. alatt Aszódival szembe. Sima Gyula hangszerkészítőnél. Mikor az est megszűni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedők, gramafonok eladása és javítása olosárban. Hár különlegesességek

* **Poloskairtó NOXIN** biztos Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

1916. jan. 13.

A betevő.

Budapest, január 12.

Rendesen szerény kis ember, akinak gazdasági kiváltsága nem igen szembeötlő, sőt éppen ezért betevő, mert önálló vállalkozásokba nem mer fogni. Áttekintése is szűk körű, ép azért sokszor felületesen ítél, áldozatul esik lényegtelen külsőségeknek, amelyeket lényegeseknek tart, pedig ahhoz igazán semmi közük. Mindamellett igen hasznos tagja a kapitalisztikus világnak, mert jó rézét szolgáltatja azoknak a tőkéknek, amelyek mások nagyságának alapja, nagy vállalkozásoknak engedelmessé eszközei. A védelme tehát reá szolgál és azt meg is érdemli.

Ebben a nézetben voltak a legtöbben azok közül, kik a Pénzügyi Központtól szóló törvényjavaslathoz hozzászóltak. Azt is elismerték, hogy a központ revíziója alá eső intézeteknél e tekintetben remélhetőleg kifogástalanabb állapotok fognak uralkodni, mint azoknál a független intézeteknél, melyek e függetlenséget azért féltik, mert vele veszendőbe menne a szabad kéz, mi nekik annyira értékes és drága. Sehol sem domborodott ki azonban kellően az, hogy a betevőket nemcsak a helytelen kezelés vagy elkezelés károsíthatja, nem csak az immobilizáció veszedelmei fenyegethetik. Az államnak, ha már minden hatalmat kezébe akar ragadni, egyéb irányban is támogatni, védeni kell a betevőket, e szerény, de folyton növekedő népréteget, mely lemond a jelen örömeiről azért, hogy biztosítsa magának a jövőt.

Hiteles forrásokra hivatkozhatunk, azt állítva, hogy maguk a nagy hitelintézetek, melyek 3-3 és fél százalékot adnak a betevőknek, ennyit vagy majd nem ennyit számítanak fel maguknak haszonként. A központoktól távol, a kis intézeteknél, melyek nagy üzleti költség mellett mégis nagy osztalékkal kedveskednek a részvényeseknek, ez a viszony a betevők terhére még inkább romlik. Az adós elbukik a nagy teher mellett, de ebből a betevő keveset kap, a haszon nagy része a közvetítők zsebébe foly, melyek azt alig tudják osztalékok, rendes és külön tartalékok címén elkönyvelni. Vajjon helyes e az, hogy a tőke termelője, a betevő ne kapjon többet, mint az, aki a tőkét egyik kéztől a másikba juttatja anélkül, hogy magát ez által a legtöbb esetben valami nagy veszedelemnek tenné ki? A törvényhozásnak most módjában van ezen segíteni a betevők érdekét védve meg törni egy kissé a bankok mindenhatóságát. Ez által biztosítja a takarékoság fejlődését is. Igaz volna-e hát mégis az, hogy immár nem a bankok vannak a közönségért, hanem ez csak arra való, hogy békésen tűrje azokat az operációkat, melyeket szakavatott kezek rajta végeznek s elégedjék meg a neki odavetett morzsákkal?

Megegyezik az, hogy a hitelintézetek érték be mérsékelttelibb haszonnal, sokak nézete szerint a szabadság sértő korlátozása lenne, mert amint Antal Géza előadó is idézte, a hitel szabad mozgást kíván. Korlátolva, megkötve elsorvad, pedig elsorvadni nem szabad. Mily fennkölt kifejezések ezek. A gazdasági szabadság dicsérete és dicsőítése.

Van azonban a törvényben egy §, mely

három éven át megtiltja új intézetek alapítását, mert mondja a szűkszávu megokolás, új intézetekre a közel-jövőben nem lesz szükség. Helyes. Akár a régi bankcskák közül is meg lehetne szüntetni néhány ezret. Így azonban a numerus clausus csak kellemes dolog a meglevőkre nézve, kizárja az újabb versenyt.

Ha a hitel szabad mozgásának elvébe így beleszóltak, akkor lehetne a betevők érdekeit is néhány szigorubb szabállyal jobban körülbástyázni. Még van rá idő és alkalom, a javaslat most van újra a pénzügyi bizottságnál.

A gazdasági önállóság és a kamara.

A kamara teljes ülése.

A nagyváradai Kereskedelmi és Ipar-kamara tegnap délután teljes ülést tartott, amelyen az ipart és kereskedelmet érintő nagyfontosságú kérdéseket tárgyaltak.

Felmerült az a kérdés, hogy a kamara elnöke: dr. Moskovits József katonai szolgálatra bevonul, sőt már jelentkezett is. A kamara teljes ülése egyhangulag kérte az elnököt, hogy ezen szándékától álljon el s ragaszkodásának spontán megnyilatkozásából folyólag elhatározta, hogy elnökének felmentése iránt feliratott intéz s miniszterhez s mindent elkövet, hogy a háboru tartamára is megtartsák őt a kamara élén, mivel az ő tapintatos vezetésére a kamarai kerület iparosai és kereskedőinek feltétlen szükségük van. A kamara teljes ülésének megnyilatkozott bizalma, szeretete előreláthatólag más elhatározásra bírja a kamara kiváló elnökét s éppen ezekben a nehéz időkben meghajlik a kamara egyhangulag, szinte tüntetőleg kifejtett óhaja előtt.

Az ülésen dr. Moskovits József elnök s a kamara bel és kültagjai nagy számmal vettek részt.

A felolvasott elnöki közlések kapcsán dr. Moskovits József elnök a következő kijelentést intézte a kamarai tagokhoz:

Elnöki jelentésem kapcsán örömmel emlékszem meg dicső katonáink fegyver tényszerű, kik hős szövetségeseinkkel együtt meglepő sikereket érnek el és midőn sikerült nekünk Európa békebontóját is példásan megfenyíteni, bizvást mondhatjuk, hogy a végleges győzelem biztosítását számunkra hőseink már kiküzdötték. Mi pedig nemcsak azért vagyunk végtelen hálára kötelezve dicső hadseregünknek, mivel az ellenséget távol tartják hazánk határaitól, hanem azért is, mivel elszánt fegyverekkel közgazdaságunk egy hatalmas lendülete nyílik felénk. Az Aldunának egy hosszú területen való birtoklása, Bulgáriának közeli szomszédsága és ugye e gazdag országnak, valamint Török országnak nemcsak a harctéren, hanem a gazdasági életben való erős szövetsége, mind megannyi gyönyörű perspektívája jövő gazdasági életünknek, csak nekünk és különösen a kamaráknak arra kell törekednünk, mint a kormány véleményező testületének, hogy katonáink rendíthetetlen bátorsága a magyar nemzetnek ugye a harctéren, valamint minden téren megnyilatkozó áldozatkészsége ott is elismertessék, ahol ez országnak gazdasági fejlődéséről és önállóságáról lesz szó, mert lehetetlen az, hogy a patakokban kiömlő hősi vér ki ne küzdötte volna előismerését állami életünknek a gazdasági életben való önállóságát is, mi a

magyar kamarák, ennek a kivívására törekedni fogunk és hiszem, hogy ezen küzdelemben bizvást számíthatunk kamaránk tisztelt tagjaira is. (Eljenzés.)

Az elnöki közléseket tudomásul vették.

Uj vasut Csucsá-Nagyvárad között.

Schwarz Izidor felemlíti, hogy Kolozsvárról Csucsáig naponként egy vegyes vonat közlekedik, amelynek szerelvénye Csucsától teljesen üresen fut be Nagyváradra, s másnap innét visszamegy ismét Csucsára, s onnét mint vegyes vonat megy Kolozsvárra. Ez a vonat Nagyváradig mint személyszállító vonat közlekedhetnék, ami a város élmezésére jó hatással lenne, mert a környék lakossága élelmet szállíthatna Váradra. Ez irányban írjon fel a kamara. Az indítványt elfogadták.

A vonatkésések jelezése.

Rákos Vilmos rámutat a vonatkésésekre. Iparosok és kereskedők óraszámra kénytelenek az állomáson várni a vonatok indulását, holott addig otthon végezhetnék dolgaikat. Keresse meg a kamara a vasutállomás vezetőjét, hogy pl. a rendőrséget értesítse a késésekről.

Elnök felvilágosításul megjegyzi, hogy a polgármesteri hivatalnál, a Hegedűs-hir-lapiródában és Royál kávéházban mindig megtudható a késések ideje.

Rákos Vilmos indítványzza, hogy a kamara közbenjárására a vasuti rendőrség a nagyobb szállodákat pontosan értesítse a vonatkésésekről és pedig egy egy kifüggesztett tábláról.

Az indítványt elfogadták.

A kisiparosokat nem mentik fel.

Ungerleider Mór napirend előtti felszólalásában kifogásolja, hogy amíg a tőkéseket felmentik a katonai szolgálat alól, addig a kisiparosokat és kiskereskedőket nem mentik fel és így a legjobb iparosok ezrei elpusztulnak, a műhelyek kiürülnek. A kamara teljesen meg van győződve, szigorúan jár el a véleményezéssel, de nem tudja ellenőrizni a hamis adatokat. Fiatal erők itt-hon vannak, idősebb iparosokat, kereskedőket elvisznek. Kéri, hogy a kérvények elbírálására egy bizottságot küldjenek ki.

Elnök ezt a kérdést tartja a kamara legkényesebb feladatának. A kamarában a legszigorubb egyenlőséggel járnak el, egyformán a nagy tőkessel és a kisiparossal. A nagy tőkések közül is sokat behívtak. Sajnos, a kamara nem sokat tehet. Fent döntik el a felmentéseket. Ma azon dől el a nagy kérdés, hogy megnyerik e a esatát. A banktisztviselőkre külön rendelet van, hogy a kamara külön adjon ezekre véleményt. De itt is szigorral jár el a kamara s az idősebbek kérvényét úgy terjesztik fel, hogy esetleg a fiatalabb felmentetteket hívják be helyettük. A munkahiány folytán már felírt szabiparos foglyok átengedéseért a kamara, sőt 110 re most is fenn van a kérvény.

Dr. Sarkadi Lajos szintén részletesen ismerteti a felmentések közül a kamara által követelt eljárást s kimutatja, hogy a kamara mindenkivel egyformán jár el.

A válaszokat tudomásul vették.

Az elnök felmentése.

Az elnöki tanács jegyzőkönyvből értesült a teljes ülés, hogy dr. Moskovits József elnök katonai szolgálatra vonul be. Már az elnöki tanács az elnök ellenkező kérésével szemben abban állapodott meg, hogy a ka-

mara tegyen meg minden lépést az elnök felmentése iránt.

Schwarz Izidor szerint az egész kamarának, talpra kell állani, hogy az elnököt megtartsák a kamarának, mert feltétlen szükség van az ő vezetésére, s nélküle az alelnökök nem vezethetik a kamara ügyeit. A titkár elkészíti a kellően megindokolt felterjesztést a felmentés iránt.

Dr. Moskovits József elnök köszöni a megnyilatkozott bizalmat, de elejétől kezdve hangoztatta, hogy ő olyan nagynak tartja a világháborút, hogy akinek ereje van hozzá, kötelessége a haza védelmére szelni. Kéri, hogy őt ne vegyék nélkülözhetetlennek. Abban a meggyőződésben van, hogy az alelnök a tisztikarral elvégzi a kamara ügyeit. Tekintsék ezt a kérdést az ő magánügyének, s már jelentkezett is szolgálatra. Mással is igazságosan járt el s ezt követi magával szemben is és katonai kötelezettségét teljesíti. (Zajos ellentmondások.)

Ungerleider Mór: Itt ezrekről, nem egyesekről van szó; Bihar megye és Nagyvárad kereskedői és iparosainak érdeke össze van forrva a kamarával és annak érdekeivel. Az elnök hirtelen behívása ezeket érint. Helyes az elnök hazafias felfogása, de a felmentést a kamara összesége kéri. (Helyeslés.)

Stern Miksa a felmentés mindannyiunk érdekében levőnek tartja.

Pataky József szerint a hadsereg szempontjából is szükséges ebben a nehéz időben a felmentés, mikor a szállításoknál oly szükséges a kamara közreműködése.

Kepes Albert: az elnök itt sokkal hazafiasabb és hasznosabb dolgot végez, mint a harctéren.

Dr. Sarkadi Lajos titkár rámutat, hogy meg van a kamarának a szuverén joga s kimondhatja, hogy felir az elnök felmentéséért.

Czegléd Jermiás úgy látja, hogy egyhangulag felir a kamara. Ha a felterjesztésnek meg lesz az eredménye, egy bizottság kérje fel az elnököt, hogy ő is hajjon meg a kamara akarata előtt, mert ilyen vezetőt nem találunk.

A felirat küldését elhatározták s Czeglédi indítványához képest Schwartz Izidor és Sztarill Ferenc alelnökökből, Czegléd Jermiás, Cser János, Róth Henrik és Leitner Márton tagokból kiküldték a bizottságot.

A titkári jelentésnél Stern Miksa sérelmesnek találja, hogy amíg nálunk maximálják az árakat, Ausztriában az iparieknek árát nem maximálják s azok árát napról napra szabadon emelhetik.

Elnök és titkár felvilágosítása után a jelentést tudomásul vették a pénztárnok jelentésével együtt.

A miniszter jóváhagyta a kamara 1916. évi költségvetését. Tudomásul vették.

Titkár előterjesztette, hogy a kereskedők és iparosok további segélyezésére a Hadsegélyező Hivatal havi újabb 15000 korona segélyt küldött s küld továbbra is.

Ungerleider Mór a helyi iparosok segélyezésére a havi 5000 koronán felül még 500-600 koronát kér, mert sok a segélyre szorult.

Kellő felvilágosítás után a jelentést tudomásul vették.

Az aradi kamarának a memoranduma folytán hosszabb vita keletkezett a kiegyezésre nézve felmerült kívánságok és óhajok előterjesztésénél, amelyet elfogadtak Szabó Károly azon javaslatával, hogy ha a jelenlegi országgyűlés elé kerül a kérdés, csak 2-3 éves provisorium tartassék fenn Ausztriával.

Ezután a katonai ruhák szállítása dolgában a kisiparosok egy részének panaszát vette fel Ungerleider Mór, de a nyert felvilágosításokkal tisztázták a kérdést.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s a teljes ülés véget ért.

Burján Károlyt üdvözlí a nagyváradí Katholikus Kőr.

A Kath. Kőr választmányi ülése.

A Kath. Kőr tegnap tartotta választmányi ülését; jelen voltak:

Dr. Karácsonyi János egyházi elnök, dr. Vucskics Gyula egyházi alelnök, Száhlender Károly, dr. Némethy Gyula, Imrik S. Zoltán, Frankó Endre, dr. Schweiger Ede, dr. Imrik Gusztáv, dr. Krüger Aladár, Szilágyi Dózsa, Tóth Imre, Bősörövényi Géza, Láng József, Sürger Bertalan, Kelemen Kálmán, Karger Sándor, Stark Gyula.

Burján Károly üdvözlése.

A Katholikus Sajtóegyesület Fővárosi Hölgybizottsága e hóban nagygyűlést rendezett Budapesten. A gyűlésen Burján Károly protestáns vallású fővárosi középiskolai tanár gyűjtő határu beszédet tartott, melyben meggyőző erővel mutatott rá a szabadkőművesek nemzetellenes aknamunkájára. Ezért az őszinte beszédért a szabadkőművesek durván megtámadták Burjánt, a mire ő le-sújtó dialektikával válaszolt. Az elnök javasolja, hogy Burján Károlyt a Katholikus Kőr üdvözölje.

A választmány az indítványt egyhangu lelkesedéssel elfogadta.

Uj tagok.

Uj tagokul főlvetettek: Mártonffy Barnabás, Kolb Rázsó, Bozók Gyula őrnagy, Illés Sándor, Nyáry Aladár, Pallós István, dr. Patzkó Antal, dr. Medvigy István, Barza József, Kiss Endre, Koltay Kornél.

Közveszélyes vidéki kutyák.

A város szigorú intézkedése.

Nagyvárad közönségére nézve valóság-gal közveszélyessé vált már a rongos, veszett kutya garázdálkodása. Alig mulik el vásári nap, hogy 3-4 kutya harapás ne történe Nagyváradon. A baj már annyira ment, hogy a hatóság figyelmét is magára terelte és szigorubb intézkedések fogantatását tette szükségessé. Nagyvárad városa a fenyegető veszedelem tovább terjedésének megakadályozása végett minden intézkedést megtett. Maga a veszedelem nem közvetlenül nagyváradí eredetű. A város környékén lévő falvakból fenyegeti a közönséget a veszély. A falvak lakói a háboru tartama alatt annyira elhanyagolták a kutyáikat, hogy az szinte megdöbbsentő. A mindenkitől elhagyott kutyák étel és ital hiányában egymásután vesznek meg és elkóborogva veszedelmet zudítanak a lakoságra.

Vásárok alkalmával a nagyváradí vásárokon is megjelennek a veszett állatok és a legtöbben itt tör ki a dühöngés. Dacár annak, hogy a kutyák gazdáihoz szigorú miniszteri rendelet érkezett, hogy állataikat kellő képen gondozzák, a veszettség esetek száma napról napra növekszik. Ezen a bajon a legradikálisabb eszközökkel lehet csak segíteni.

Nagyvárad város tanácsa már megtette a kellő lépéseket. Határozatot hozott, amelyben az összes kutyák zár alá helye-

zését rendelte el, egyben a vármegyéhez is átírt, hogy a vidéki gazdákat tiltsák el kutyáiknak Nagyváradra való behozatalától. Az átíratot Biharvármegye alispánja annak rendje és módja szerint közhírré is tette. Az eredmény azonban elmaradt. A veszett kutyák garázdálkodása egyre növekedett.

A város polgármestere erre az utolsó eszközhöz folyamodott. Rendeletet adott ki, hogy a város területére egyetlen egy kutyát sem szabad beoosátani. A vámnál külön megbizottak lesznek, akik minden egyes kutyát ott a vámnál azonnal le fognak fogni. Ez által az intézkedés által valóban a leghatékonyabban lehet megakadályozni a baj elterjesztését.

A város szigorú intézkedése rövidesen életbelép. Lukács Ödön polgármester helyettes tegnap külön átíratot is intézett az alispánhoz. A főjegyző tudatta a vármegyével, hogy a jövőben vidékről egyetlen egy kutyát se fognak a városba beoagadni, még akkor sem, ha a kutyák meg lesznek kötve, vagy szájkosárral lesznek ellátva. A főjegyző végül arra kéri az alispánt, hogy az intézkedést tudassa a közeli falvak lakosságával, mert a vámnál őrködő megbizottak minden kutyát el fognak pusztítani körlehetetlenül.

HIRÉK

* **60,000 korona Kárpát-falvára.** Biharvármegye területén még lázas tevékenység folyik a Kárpátokban elpusztított falvak felépítésére indított gyűjtés sikere érdekében. Az országos akció vezető központ azonban már most érdeklődik az ügy mibenállása felől, hogy annakidején kellő tájékozódással bírjon a rendelkezésre álló összeggel. Tegnap Miskolcay Ferenc főispán átíratot intézett az alispánhoz, hogy tudassa a vármegyei gyűjtés eredményét. A gyűjtéseket tegnap összeírták. Eszerint a közönség 54170 koronát adott. Az időközi kamatok 407 koronát tesznek ki. Ehhez az összeghez még hozzájön a vármegye által megszavazott 5000 korona és a közlelmezési akciónál megmaradó pénzből még 1000 korona. A vármegye tehát 100 házat építhet fel. Így egy falu újraépítését Biharvármegye egyedül is garantálja.

* **Mágnások Nagyváradon.** A háborus Nagyvárad sok érdekes embert látott a másfél évi mozgalmas időkbén. Sok idegen katonát, majd a lengyelek rokonait, magas, szőke asszonyokat, egy időben svájeiak jelemeztek tömegesen a biharmegyei érbányák kiaknázása céljából. Nemrég a földgáz szakértők vonultak át Nagyváradon. Mindez élénkebbé tette a várost. Most azonban egyszerre egész mágnás csoport találkozott össze Nagyváradon, számszerint kilenc, grófi családból származó mágnásasszony jelentkezett a Park-szállodában. A Pongrácz grófnők, Bolza grófi család, Bethlen grófnők s a Pallavicini őrnők. Mentek ki

Kágyára, a Pongráz-grófi család birtokára, pihenés céljából. Ugyanakkor ott időztek: *Guttman Viktor báró, Fábianies László huszárezredes, Belmont Gyula altábornagy, Zoltán László huszárezredes, Czako huszárezredes, Liphay huszárezredes, Heidrich Ottó huszárezredes.* Bihar megyében különben esőndes a farsang, *Bothon Ödön gróf családja Élesden, Zichy Ödön gróf családja Gégényben, Stubenberg József gróf családja* (6 maga katoná) nagy visszavonultságban élnek. A megyei urak családok is tartózkodnak minden zajos mulatságtól, a dzsentri pedig egyrészt a haretéren van, aki itthon maradt az dolgozik, s nem ér rá a mulatságra. Alig-alig látni őket Nagyváradon.

* Gróf Széchenyi püspök Várad-falvára. Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök 1000 koronát küldött *Rimler Károly* polgármesterhez Váradfalva felépítésére.

* Levél Belgrádból. *Eperjessy Győző*, aki hidépítő osztagnál szolgál, a déli haretéren, dec. 26-iki dátummal érdekes levelet írt haza szüleinek, amelyben a belgrádi vasúti hidról és a magyar katonák kerácsenyéről Belgrádban emlékezik meg. A levél egyes részletei a következők: „Ma délben rendszeres próba után forgalom indult meg hidunkon. Ma végeztük be utolsó munkánkat, amely után átadtuk a világforgalomnak a jelentős, kiválóan szép hidat. Tehát innen nemsokára el fogunk menni. — A kerácsenyestét tisztjeink társaságában, kerácsenyfa körül töltöttük el. Parancsnokunk német nyelven tudunkra adta, hogy oly kiváló, példás, gyors és szép munkát produkáltunk, amiért minden egyes ember külön kitüntetést érdemel, de mivel ez lehetlenség, mindnyájunknak ösztönösen gratulált és kért a jövőbeni szorgalomra. Ezután a tisztán magyar szeretetadományok lettek szétosztva: cigaretták, szivar, netesz, öngyújtó, cukorka és még sok apróság. Azután a Himnuszt énekeltük. Majd vacsora következett gulyás, bor, fánk, majd a végén újból jó meleg bor.”

* A Rimanóczy forgalma emelkedett. A Rimanóczy-szálló városi kezelésben még a háborus időkben is kitűnően megy. Amíg 1914-ben 105.000 korona volt a bevétele, addig a háborus 1915. évben a nagy fluktuáció következtében 146.000 koronára emelkedett a bevétel. Összesen 6100 vendég fordult meg a szállóban az utolsó 3 hónapban, tehát körülbelül 25.000 vendég szállt meg a Rimanóczyban, amelyet *Tollonits* gondnok eredményesen vezet.

* A vasutas tragédiája. *Barna István* vasutas halálos balesete ügyében a rendőrség tovább folytatta a nyomozást. Megállapítást nyert a tanuallomásokból, hogy *Barna* a munkája végezte után társát, *Hári Istvánt* elkísérte egészen annak Nilgesz-telepi lakásáig, ahol elbucszkodtak. Ott azt mondta *Barna*, hogy megy, ugyanis ő a Nilgesz-telep távolabbi részén lakott. Hogy került mégis a pályaudvar éppen ellenkező irányban lévő részben, azt még most is homály borítja. A boncolás eredménye, amelyet tegnap tartottak még ismeretlen, az azonban ki van zárva, hogy öngyilkosságot követett volna el. Erre a tanuallomások szerint nem volt semmi

oka. Nagy a valószínűség, hogy valamelyik vonatra kapaszkodott fel, amelyről szerencsétlen véletlen folytán lezuhanhatott. Ezt bizonyítják a ruhájáról leszakadt gombok, amelyeket a helyszínen találtak. A gombok közepe egészen ki van tépve, ami csakis esés következtében történhetett. Az ügyesség megadta az engedélyt a temetésre.

* Tilos a lisztet, húst, zsírt, szalonnát postán küldeni. Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közölte, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur a buza-, rozs-, árpa-, tengeri- és rozslisztnek, valamint mindennemű szalonnának, húsoknak, zsírnak és sertésbarnak postai csomagokban való szállítását és ehhez képest az ilyen tartalmú csomagoknak a postára feladását további rendelkezésig betiltotta. Aki e rendelkezések ellen vét, kihágást követ el s a folyamatba tett eljárás során 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik.

* Egy nagyváradai ügyvéd hősi halála. A nagyváradai ügyvédi kar fiatal és szimpatikus tagja, *Sándor Samu* dr az olasz haretéren hősi halált halt. Az elesett ügyvéd egy évvel ezelőtt vonult be a debreceni 39. gyalogezredhez, ahonnan az olasz haretérré ment, mint hadapródörömester. *Sándor Samu* halála városszerte általános részvétet keltett s nem érdemelte meg azt az izléstelen kommentárt, melyet a Nagyváradai Napló fűzött hozzá.

* Egy kis diák az öreg iparosnak. Tegnap számunkban megemlékeztünk egy nehéz sorsra jutott szegény öreg iparosról. Ma kaptuk az első adományt egy kis diáktól, *Benedek Pál I. B.* osztályú tanuló 2 koronát kapott keresztanyjától s ezt az öreg iparosnak adja. A megható adományt rendeltetési helyére juttattuk, dr K 5 koronás és a Népszövetség 5 koronás hasonló adományaival együtt.

* Be kell jelenteni a pamutot. Aki nyers, fehérített és festett pamutot, pamuthulladékot, pamutgyártási hulladékot, afflochét és müpamutot, vagy eredeti bálókban mint bomlott állapotban és a feldolgozás minden szakában, továbbá mindenféle pamutfonalat tekintet nélkül arra, hogy az említett anyagok a szerződéses vámterületre milyen időpontban hozták be, iparszerűen felhasznál, feldolgoz, előállít, vagy őziben tart, köteles készletét az 1915. december 31-ik napján üzemében vagy raktárában lévő készletét legkésőbb 1916. évi január hó 11-ik napjáig az alábbi rendelkezések szerint a magyar és osztrák Pamutközponti utján (Budapest V. Zrínyi-utca 1.) a kereskedelemügyi miniszteriumnak bejelenteni. Ugyancsak minden hó 11-ig köteles a tulajdonos vagy birtokos a hó 1-ső napján volt állapot szerint bejelenteni. A fuvarozás alatt álló áruk megérkezésük után rögtön bejelentendők, a fuvarozó vállalatba elhelyezett árukat bejelenteni az áruk fölött rendelkezni jogosult egyén köteles. Nem kötelesek készletüket bejelenteni, akiknek készlete a bejelentés napján 300 kg-nál kevesebb. A bejelentéseket a Pamutközponttól kapható bejelentő lapokon kell megtenni. Pamutot, pamuthulladékot, pamutgyártási hulladékot, afflochét és müpamutot magukban vagy más fonóanyaggal együtt keverni, fehéríteni, festeni, fonni, vagy más képen feldolgozni 1916. évi január hó 3. napjának reggeli 6 órájától kezdve csak annyiban szabad, amennyiben a feldolgozásra esetről-esetre engedélyt kérnek. Kivéve az előző hirdetésben feldolgozhatóknak minősített anyagok. A feldolgozásra irányuló

kérelmet a Pamutközponttól nyerhető nyomtatványokon kell kérni. A kérelmek fölött, ha az anyag katonai célra kell a es. és kir. hadügyminiszterium, ha nem a m. kir. keresk. miniszter dönt. A es. és kir. hadügyminiszter rendeletének engedély nélkül is eleget lehet tenni, ha az robbanó anyagokra vonatkozik. Aki a fentieknek eleget nem tesz, az 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik. A Rendőrfőkapitányság.

* Koszorúmegváltás. Dr *Gazdig Józsefné Fűredy Lászlóné* elhunytá alkalmából 10 koronát küldött szerkesztőségünkbe a „róm. kath. nőegylet” részére. Minthogy kimondottan ilyen című egyesület nincs, az adományozó intencióinak megfelelően vélünk eljárni, ha az adományt a Katholikus Nővédő egyesületnek juttatjuk.

* Követelések bejelentése Szerbiában. A 3. hadseregparancsnoksága (3. Armeekorparancsnoksága) azt a kérést terjesztette elő, hogy a szerb ipari vállalatokkal szemben érdekelt magyar pénzintézetek, iparvállalatok és más hitelezők igényeik jogszerű fenállását a nevezett katonai hatóság előtt okmányilag haladéktalanul igazolják, illetőleg anyagi érdekeik megóvása céljából meghatalmazottaikat küldjék Szerbiába, mert közhiteles okmányokkal nem igazolt igények figyelembe nem vehetők. Nagyvárad, 1916. január hó 12. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara: Dr *Moskovits József* s. k. kamarai elnök. Dr *Sarkadi Lajos* s. k. kamarai titkár.

* Temetések. Özv. *Fűredy Lászlóné Kovács Vera*, a nagyváradai prot. nőegylet buzgó és tevékeny alelnökjének temették tegnap délelőtt nagy részvét mellett. A temetési szertartást *Sulyok István* ref. esperes, *Dankó Sándor* ref. segédlelkész, a ref. énekkar és Gerecsésér kántor végezték. *Sulyok* esperes halotti beszéde után elindult a menet a ref. énekkar s a jelenlevő sokaság kíséretében az olasz temetőbe, ahol néhai férje mellett helyezték örök nyugalomra. — Tegnap temették *Papp Erzsébet* posta és távirtdiádónét. A temetést *Genz János* gör. kath. főesperes segédlettel végezte. A temetésen jelen voltak a m. kir. posta- és távirtdiádószolgálat számos tisztviselőjén kívül még igen sokan. Mindkét temetést *Veiszlovits A.* és fia első nagyváradai temetkezési intézet rendezte a legnagyobb figyelemmel és a megszokott pontossággal.

* Adományok. *Bilkei Papp Anna* 100 koronát adományozott az Oltáregyesület javára. *Bobovszky János* az Oltókar hadiárvalház javára 10 koronát, a vak katonáknak ugyancsak 10 koronát adományozott. *Kledorfer Lambert* szilágységi plébános 15 koronát adományozott a vak katonák javára. A vak katonák javára rendezett gyűjtésünk eredménye eddig 2545 korona 13 fillér. A szerkesztőségünk utján küldött adományokat rendeltetési helyükre juttatjuk.

* Külön békét fog kötni Franciaország, mert a mellfűző ipar terén teljesen legyőzte *Rosenzweig Róza* mellfűző salon tulajdonos, egy az elegáns és finom kivitelben, mint az olasz árukkal dacára az anyag drágulásának. *Reklam* fűző K 6 — Haskötők K 3-tól. Leibenek saját árban. *Rosenzweig Róza*, Szalárdi-u. 9.

* Családi rum vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 3-80. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható *Farkas István* „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: *Farkas-féle hurut-szeletkét*. Ára K. — 60 Kapható, *Farkas István Apolló* drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

* Egy középkori intelligens nő keres házvezetőnői állást, helyben vagy vidéken házvezetésben jártas. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

* **Kossuth-utcai Sas-palota. Telefon: 635. sz. Aszódny 8-féle zamatra pörkölt kávéi izre és zamatra utánozhatatlan, kávépörköldém kora reggeltől késő estig a fogyasztók rendelkezésére áll, nagymennyiségben teák, rumok, kavaó, csokoládék, szardíniák, sajtok, szalámi, Kugler Gerbeaud cukorkák. Színházba, Apolló, Uránia és Vigadó moziba járók cukorkát Aszódnytól Kossuth-utcai passzázban vásárolhat főzletti árak szerint, kávékrém 1 darab 2 fillér, 1 nagy rud csokoládé 16 fillér. Kossuth utcai passzázban külön halkonzerv üzletben kaphatók összes faju pácolt halak, u. m. ossee, fillé, tengeri hal, mely pótolja a húst, stb. stb. Karásnyra és Mikulásra még soha nem létező óriási nagy szaloncukorka vásár és sok ajándéknak való édességek kaphatók. Katonai postaládák és hateréri dobozok megtöltése üzleteimben árákkal együtt beszerezhető. Üzleti vállalatom: Főzlet: Kossuth utca, I-ső fiók: Sas-passzaga halüzlet, II-ik fiók: Zöldfa-passzaga kávéruval szemben, III-ik fiók: Csokoládé Király Rákóczy ut. Orsolya zárda.**

* **A Bihar megyei Takarékpénztár** értesíti t. ügyfeleit, hogy az 1915. évi 6%-os harmadik hadikölcsön szabad végleges kötvényei az intézet pénztárából mai naptól kezdve kiszolgáltatók.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: Madonna rózsája.
Pénteken: Madonna rózsája.
Szombaton: Madonna rózsája.
Vasárnap délután: Erdészleány.
Vasárnap este: Kisasszony férje.

A Madonna rózsája.

Ma este mutatja be a Szigligeti-színház Hevesi Sándor jeles renaissance drámát. A Madonna rózsáját, amelynek magvát egy Balzac-féle humoros novellából vett és ebből a magból egy tragikus szerelmi történetet növesztett.

Egy asszony, egy várnak az urnője hűtlen sz urához és titkos uton keresztül bejárja magához a kedvesét. A helyzet úgy fordul, hogy az asszony a kedvesének az életét egy módon mentheti meg: ha föláldoz érte egy másikat, egy idegen közbős embert. És Isotta a vár asszonya becsal a várba egy fiút Renatót, aki titokban már hónapok óta rajong érte — s akit oda akar vetni a hóhérnak. De amikor szembekerül a fiúval akinek ő az első és egyetlen szerelme, s aki még sohasem csókolt asszonyt — elveszti a gyilkos tettehez való bátorságot — és meg akarja menteni. Csakhogy most már ezt a fiút csak

egy módon mentheti meg: ha föláldozza a másikat.

És amikor első szerelméből kiábrándulva, egy új szerelem tüzeben megtisztulva mindent jóvá akar tenni s veszekedni akar az életéért — éppen a második, az igazi szerelmét nem mentheti meg a haláltól, — mert az első kedvese, akiért még a gyilkos tétől sem riadt vissza — rég messze jár és kívül van a tragédia világán.

Madonna most már ismeri az igazi szerelmét, de az élete árán, éppen úgy mint Renato, akit fölső — ismeretlenül — meg akart ölni s azután már a saját élete árán sem tud megmenteni.

Nálunk Fodor Ella játsza Isotta nagy szerü szerepét. A férj, a XV. század condottierijét Bihari Ákos hozza színre azzal a drámai hévvel, amely ennek a kiváló művésznek már szinte egyéni sajátossága. Ropant bájos szerep jut Renatónak poétikusan szerelmes szerepében Varsa Gyulának, míg a hódító Matteót Tóth Elek játsza.

Kedves szerepekhez jutnak még az együttesből Polgár Mariska, és H. Körössy Juci.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság” január 9-iki számaának érdekességei a Gallipoli félszigeten vívott harcokról szóló fölvételek, melyeket a lap ottjárt tudósítója készített. Feltűnő szépek az ol. sz. harctérről közölt képek, nemkülönb a többi harcterekről valóké is. Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László és Heyking grófnő regénye. Jakab Ödön verse, Szöllösi Zsigmond tárcája. — Egyéb közlemények: eikk a salétromról, s a rendes heti rovatok: a háboru napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyed évre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem u. 4).

A háboru belülről nézve. Turi Béla, az Alkotmány felelős szerkesztője, a kiváló publicista, az „Élet” irodalmi és nyomda r. t. felkérésére összegyűjtötte a háboru folyamán írott különböző eikkeit, amelyek egy izléses kiállítású, veskos kétetben a karácsonyi könyvpiacra láttak napvilágot. A háborunak már nálunk is gazdag irodalma támadt, könyvek egész sorozata foglalkozik vele és mégis ez a könyv a háboru irodalomban megkülönböztetett figyelmre, érdeklődésre tarthat számot. Politikuskok, tudósok, szépirok, haditudósítók után jön a modern, nagykaliberű ujságíró, a széles látókörű publicista, aki új szempontokkal világítja meg a nagy idők véres küzdelmeit és akinek írásában a hivatalos politikus, a vérbeli író, az elmélyedő filozófus elme fényes kvalitásai revelálódnak. Az ujságíró mindenre kiterjedő figyelme, élelen, szines írásművészete, nagy tudása, mindent megértő intellektusa megragadó, érdekes mozaikot állított össze, amely a napi sajtó megvilágításában maradó értékű, jellemző képét adja a háborunak. A könyv egyes részei más más témakörben mozognak, de azért szerves összefüggés van közöttük. A munka egészében olyan hatást tesz, mintha egységes koncepció alapján egyenesen kötetben való kiadásra íródott volna. Az egyes fejezetek címei: I. Németország a háboruban; II. A kettős orosz lélek; III. A pápaság és a háboru; IV. Napról-napra, már jelzik, hogy a háboru gazdag témaanyagából olyan kérdéseket ragadt ki, amelyek feletle alkalmasak a távol folyó nagy küzdelmeket, világtörténelmi eseményeket itthonról, belül-

ről, a polgári társadalom nézőpontjából megvilágítani. Turi Béla e könyve nemcsak a háborus irodalomnak egyik nagyértékű terméke, szellemi emléke, hanem a szerző nagy határu, magasszínvonalu, mindenkor emlékezetes publicistikai munkásságának is. A kötet megrendelhető a kiadónál: az „Élet” irodalmi és nyomda r. t. Budapest, I. Fehérvári ut. 15. Ára 3 K 50 fillér.

Háborus strófák. Radó Antal e címen adta ki háborus verseinek kis gyűjteményeit. Husz vers van a füzetben, szép és meleg megszólalásai a kiváló költő hazafias érzésének: áldást küld bennük a harcban menőkre, megsiratja a halottakat, megható és lelkesítő epizódokat foglal énekbe a háboruból. Különösen nagyhatásuak azok a versei, melyekben ő, aki életének jórésztét az olasz költészet tanulmányozásával és magyarrá való átültetésével töltötte, Olaszország árulását bélyegzi meg; kivált az Itália című szonett ciklus emelkedik ki ezek közül és a Dante hatalmas terzináinak hangján meg szólaló „Az árulok köre.” Már első megjelenésekor is feltűnést keltett a „Wasnt am Rhein” e. vers is, mely magas lendülettel szól a magyar-német barátságról. Különb a füzet valamenyoi versét a nemzet harca val való erős együttérzés, emelkedett hang, a formában művészi finomság jellemzi és bizonyos, hogy egyik másik — kivált a „Kerekes Márton” című — mint szavaltványdarab is népszerűsége fog jutni. A füzet a Magyar Könyvtárban jelent meg s a Lampel R. (Wodianer F. és fia) cég adta ki; ára 30 fillér.

Az orosz hadsereg zülése az orosz-japán háboruban. Dr. Vereszájev orosz orvosnak egy megragadó érdekességű könyve jelent meg e címmel a Magyar Könyvtárban, Radó Antal kiadó vállalatában. Vereszájev mint egy orosz hadosztály táborigaznájának az orvosa vett részt az orosz-japán háboruban, könyvében háborui élményeit írja le megragadó megfigyelő tohottséggel és ritka drámai alkító képességgel. Éles kritikával, plasztikusan tárja fel azokat az okokat, amelyek az orosz hadsereg vereségéhez kellett hogy vezessenek: a vezetők és katonák büneit, a fegyvelm, lelkiismeretesség és gondosság hiányát. Annyival érdekesebbek ezek az emlékiratszerű feljegyzések ránk nézve, mert az eseményeket, melyeket Vereszájev leír, most is mintha megismétlődőnek, mert nyilvánvalólag nemzeti hibáknak, az orosz kulturának és társadalmi állapotának a folyományai. A kiváló érdekességű füzetet Ruttkay György fordította gondos hűséggel, fordulatos magyarsággal. A Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cég kiadásában megjelent füzet ára 90 fillér.

Magyarok vigasztalása. Irtá Vass József dr. Kiadta a Szent István Társulat. A háborus témájú könyveknek egész áradata ömlik végig részben az irodalmon is, részben azonban csak a könyvpiacra. A súlyos magvu könyvek közül való Vass József doktornak, az ismert jeles apologétának és vallásbölcseletnek fenti munkája, mely a földi élet legborzasztóbb rejtélyének: a háborunak nyitjára akar reálatálni a vallás egyetemes kulcsával. Erős logikája gondolat sorok, szélekkörű perspektíva és mindenek fölött emberien érző szív, Vass József könyve bizony alkalmas sok-sok ember vigasztalására, megnyugtatóására. Kétféle kiadásban jelent meg, mindkettő a Stephaneum nyomda elsőrangú alkotása; I K 80 fillérért és 3 koronáért.

Legujabb táviratok.

A háboru vége.

Budapest, január 12. (Saját tud.)
Londonból jelentik:
Lord Londsdale egy gyűlésen kijelentette, hogy szilárd meggyőződése szerint a háboru augusztusban véget ér.

A konzulok fogva maradnak.

Budapest, január 12. (Saját tud.)
Zürichből jelentik:
Az antant a Mytilénében elfogott konzulok szabadonbocsajtását megtagadta.

Sirógörcs Lovksenért.

Budapest, január 12. (Saját tud.)
Luganóból jelentik:
A Lovcsen elfoglalása Itáliában óriási benyomást keltett. A Corriere della Sera Lovcsen elvesztését Itáliára és az antantra nézve rendkívül fájdalmasnak mondja, s így ír: „sirógörcs folytatja mindnyájunk torkát.”

Öngyilkosság széngázzal.

Budapest, január 12. (Saját tud.)
Cserey István tisztviselő, tartalékos tüzérbadnagy és felesége Krenké Paula szobájukban széngázzal megölték magukat.

NYILTTÉR.

Fogadják őszinte hálás köszönetünket azon rokonok, barátok és ismerősök, kik felejtethetetlen gyermekünk temetésén megjelentek és nagy bánatunkat enyhíteni igyekeztek

hálás köszönettel
Papp György és családja.

Alapított 1847-ben. — Számos ki-tüntetés. — Több ezer elismerő levél.

ÓRÁK

ékszerek részletfizetésre

BRAUSWETTER JÁNOS, Szeged

Nagy képes árja, yzék ingyen!

Mindenféle aranytárgyakat, törött aranyat, arany pénzeket legmagasabb áron készpénzért vásárolok, kérem hozzám bizalommal beküldeni.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Vállalkozót keresek a gádorosi plebánia-lak újból építésére. — Költségvetés és tervrajz megtekinthetők, ajánlatok benyújthatók:

NYIRI ISTVÁN róm. kath. lelkésznel Gádoroson. (Békésmegye) február 1-ig.

Hirdetmény.

A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 53373—1915 számú átirata alapján közhírré teszem, miszerint a cs. és kir. Hadügyminisztérium tengerészeti ügyosztályának folyó évi december hó 16 án kelt P. K./M. S. 4499. számú rendelete folytán a haditengerészet legénységi állománybeli rokkantjai, valamint a jelenlegi háboruban elesett legénységbeli személyek özvegyei és árvái számára a haditengerészetnél e célra gyűjtött összegekből, saját segélyalap létesített.

Igényt erre esupán a jelenlegi háboru rokkantjai, özvegyei és árvái tarthatnak. Kivételesen elesett (elhűnt, hadifogságba jutott) legénységi személyek hozzátartozói is részesíthetők, de csak egyszeri támogatásban, míg a rokkantak, özvegyek és árvák részére az alap nagyságához képest állandó segély állapítható meg.

Az illető kérvények szegénységi bizonyítvánnyal és családi értesítővel, elesettek özvegyei és árváinál a halotti bizonyítvánnyal szerelendők fel, s a politikai hatóság által az illetékes katonai nyilvántartási hatóság útján a cs. és kir. hadügyminisztérium tengerészeti ügyosztályához Wien III. küldendők be.

A kérvényező részére érdemességéhez képest állandó segélyként 60—360 korona,

egyszeri segélyként: 200 koronáig terjedő összegek állapíthatók meg.

Indokolt kérelem esetén az állandó segély helyett az évi segély kétszeresse végleges kielégítésként adható meg.

A megállapított segélyre vonatkozó igény jogosultság fennállása ha egyéb utasítás nem történt minden harmadik esztendőben újból igazolandó.

Felbivom tehát mindazokat, akik az itt előadottak alapján a megjelölt segély alappól esupán egyszeri avagy állandó segélyre igényt tarthatnak, hogy ezen segély elnyerése iránti kérvényüket a szükséges mellékletekkel felszerelve a város tanácsa katonai ügyosztályánál (Városháza II. em. 29. számú szobában) mielőbb nyújtsák be.

Nagyvárad, 1916. január 7.

Eleméry Ferencz

katonaiügyi tanácsnok.

Általános Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Alaptőke: egy millió K.
Tartalékalap: 122,000 K.

Elfogad moratóriummentes betéteket felmondás nélkül s azokat a betét napjától kezdve igen előnyösen kamatoztatja.

Leszámítol váltókat. Jelzálog kölcsönöket folyósít.

Ő csász. és Apost. kir. Felségének

legfelsőbb felhatalmazása folytán.

A birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok polgári jótékonycéljaira szánt

43. CSÁSZ. KIR. ÁLLAMSORSJÁTÉK.

Ezen sorsjáték 21.146 készpénz nyereményt tartalmaz, 625.000 korona összértékben.

A főnyeremény **200.000** korona.

A húzás nyilvánosan Wienben, 1916. február 10-én megtartatni.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker., Vordere Zol-lamisstrasse 5 sz. a., a m. ki r. lottófüvedéki igazgatóságnál Budapest, IX. ker., Fővám-ház, továbbá a lottógyűjtő dékben, dohánytőzsékben, a vasutaknál, adó-, posta- és távirtda hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegy vevők részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától (Jótékonycélu sorsjátékok osztálya.)

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezete.

CÉL: a keresztény polgárok tömörítése minden romboló áramlattal szemben; a vallásos és hazafias érzés istápolása, a keresztény közönség közt az összetartás fokozása.

JELSZÓ: a szeretet egyesít, az egység erőt ad.

Tagsági díj egy évre 1 korona, melynek fejében a tag megkapja a havi füzeteket, naptárt ingyen jogi tanácsadásra tarthat igényt, részt vehet a Népszövetség ünnepélyein és értekezletein s kedvezményes belépti jeggyel látogathatja a Katholikus Kör vetítő-estélyeit.

Katholikus Népszövetségi Otthon

A Katholikus Népszövetség nagyváradai szervezetének tagjai részére alakult társas kör. **Tagsági díj egész évre négy kor.** Helyisége a Katholikus Kör épületében, Szilágyi Dezső-utca 5. szám alatt van.

A Katholikus Népszövetség jogvédő irodája

A népszövetségi tagoknak ingyen ad jogi tanácsot minden közigazgatási, peres, perenkívüli, telekkönyvi, adóügyben stb.

Hivatalos órák: minden pénteken délután 6-tól fél 8-ig.

Hivatalos helyiség: a Katholikus Népszövetségi Otthon könyvtári helyisége.

Népszövetségi Hitelszövetkezet

Célja a népszövetségi tagok takarékoságát előmozdítani és tagjait az alapszabályokban körülírt határok közt segíteni. Jelzálogi kölcsönt ad. Elfogad betéteket.

Heti 20 filléres befizetések mellett működik.

Hivatalos helyisége a Katholikus Népszövetségi Otthon helyiségében van, a hol a heti befizetések minden hétfőn és csütörtökön d. u. 2—5 óra közt eszközöltnak.

A Katholikus Népszövetség biztosító osztálya.

Előnyös feltételek mellett elfogad életbiztosításokat leánykiházasítási, fiuellátási, tűz, vilámcsapás, légszesz- és kazánrobbanás által okozható károk elleni. Törés, szállítmányi károk elleni, betöréses lopás-, jég-, baleset-, szavatossági károk elleni óvadékbiztosításokat, valamint állatbiztosításokat, végül utipodgyászbiztosítást. Általában foglalkozik a biztosítás minden ágazatával a lehető legolcsóbb feltételek mellett. **Részletes felvilágosítással** a csoportvezetők, illetve a biztosító osztály szolgálnak. **Hivatalos helyisége** a Kath. Népszövetségi Otthonban van. **Hivatalos órák** hétfőn és csütörtökön d. u. 3—6 óráig.

Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjegyletének 112 sz. fiókja.

Célja: a tagoknak nyugdíjsegéllyel való ellátása; a rokkantokká vált tagok segélyezése, a tagdíj 3 fok szerint heti 30 fill., 34 fill. és 40 fillér. A nyugdíj segély 10 év után rokkantság esetén a I. foknál 8-40 K, a II. fokban 9-80 K, a III-ik foknál 11 K 90 fillér hetenkint. A befizetés a **Népszövetségi Hitelszövetkezet** helyiségében minden elsejét és 15-ikét követő vasárnap, ugyanott bővebb felvilágosítást készséggel adnak.